

שישבת

ישראל היום 16.08.2019 ט"ו באב תשע"ט

אברי גלעד מחכה לכם בעמ' 63

הוריה של הנערה שיר כהן ז"ל דורשים לחקור אם תכשיר ניסיוני שקיבלה לפני ניתוח גרם למותה

לכבוד
ט"ו באב:
שלושה
סיפורי אהבה
שהתחילו
בדרכים הכי
לא צפויות

השר
לשעבר
משה נסים
נגד גנץ
'וסמוטריץ'

טל גלבוץ חוזרת

שערוזות תיקי האימוץ

חקיר

ילדים מאומצים שהגיעו לגיל 18 רשאים על פי החוק לפתוח את תיק האימוץ שלהם כדי לגלות מיהם הוריהם הביולוגיים • אבל מעשרות עדויות שהגיעו לידנו עולה חשד למחדלים חמורים בהתנהלות השירות למען הילד • כך, למשל, מאומצים נדהמו לגלות שתיק האימוץ ריק - ללא מכתבים מההורים או פרטים ליצירת קשר • רבים נפגעו מהמחשבה המטלטלת שהוריהם לא רוצים קשר איתם • חלקם מצאו את ההורים הביולוגיים - ושמעו מהם כי השאירו עבורם מכתבים רבים במשך השנים, וגם מזכרות שונות • מאומצים אחרים קיבלו מהעובדות הסוציאליות פרטים מסולפים על ההורים ועל נסיבות האימוץ • משרד הרווחה בתגובה: "יש מכתבים שמגיעים ללא שמות, ולכן לא ניתן לאתר לאיזה תיק הם מיועדים"

חגית רון-רבינוביץ'

איל וסיד, צמד החנונים מהמירוץ למיליון, מדברים על המעריצים ברחוב, 8200 והאפליקציה שהם מפתחים

"שנים השתיקו אתנו". קרן אבישי, שירן בן דוד נהרי ומוון תמי, אחותה של סיתונית עצמון

”
**כשבאתי לפתוח את תיק
 האימוץ, העלימו ממני את
 אינספור המכתבים שכתבו
 לי ההורים הביולוגיים שלי.**

דצחו לי את הנשמה

סיתוונית עצמון עברה לקנדה אחרי ששמעה מהעובדת הסוציאלית

בשירות למען הילד ש"אין סיכוי שמישהו יחפש אותך אי פעם" ●
 כעבור 20 שנה איתרה אותה חוקרת פרטית ששכרה אחותה -

וסיתוונית גילתה שהוריה ואחיה השאירו לה מכתבים עד שמלאו

לה 18, ולא הבינו למה לא יצרה איתם קשר ● מאומצים אחרים

מעידים גם הם על תיקים ריקים, מכתבים ש"צונזרו", פרטים

שקריים על ההורים הביולוגיים, ועוד ● עו"ד שירן בן דוד עוזרי,

יו"ר התנועה לזכויות מאומצים: "השירות למען הילד עושה הכל

כדי למנוע את איתור המשפחה. יש עובדות סוציאליות שמאמינות

שהמצב האידיאלי הוא ניתוק גמור בין ההורים הביולוגיים למאומץ"

חגית רוזנבינביץ'

צילומים: אפרת אשל

איפה ורד בדסה חטור

סיתונונית: "הייתי נערה בת 18, יושבתי בשירות למען הילד בחיפה מול תיקייה חומה כזאת של פעם, אני זוכרת בדיוק איך היא נראתה, והיו בה פרטים, שהיום אני יודעת שלא היו קשורים למציאות. פרטים שקריים לגמרי"

"את טור כמוס. לא רק שלא חיפשו אותך מעולם או השאירו לך משהו, גם לא חיפשו אותך לעולם, פשוט כי את בושע למשפחה. אמא שלך ילדה אותך בגיל צעיר מאוד, לגבי זהות האבא אין לנו מידע, כי הוא לא היה בתמונה בכלל. הסבתא שלך הטילה וטו מחלט על גילוי הלידה שלך, ולכן אין סיכוי שמישהו חיפש אותך אי פעם".

אלה הרברים שאמרה עובדת סוציאלית מהשירות למען הילד בחיפה לסיתונונית עצמון, כשהגיעה לפני 22 שנים לפתוח את תיק האימוץ שלה. סיתונונית, שנרדה בקיבוץ בעמק הירדן, לא ידעה את נפשה למשמע המילים הללו.

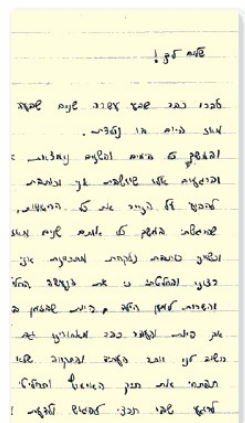
מייז אחר כך היא התגייסה לצה"ל ושירתה כמ"כית. קצת אחרי שחרורה החליטה ש"אם הריי"מ מולידי לא חיפשו אותי, אין לי באמת מה לחפש פה", ארוה מוודה ועברה לקנדה. היום היא בת 40, מתגוררת בוונקובר ביחד עם בן זוגה ובתה אריאל בת 6, ובעלת עסק מצליח לארדריכלות נוח.

"ביום של פתיחת תיק האימוץ רצחו לי את הנש"מ, היא אומרת בקול רועה. "ישבו מולי, שיקר לי והעלימו ממני אינספור מכתבים שכתבו לי ההורים והאחים הביולוגיים שלי. אני רוצה להבין למה עשו לי את זה? למה?"

כשבועות האחרונים הגיעו לירדנו עשרות ערויות של מאומצים ושל הורים ביולוגיים בנושא פתיחת תיק אימוץ. מכולן עולה חשר למחודלים חמורים בהתנהלות של השירות למען הילד, הפועל במסגרת משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים. רבים מהמאומצים, שפנו לשירות בגיל 18 ויותר בבקשה לפתוח את תיק האימוץ שלהם, התקלו בתיק ריי"מ אף שהוריהם הביולוגיים השאירו להם מכתבים, תמונות ופרטים ליצירת קשר, ליום שבו יבקשו להתחקות אחר עברם ואחר מוצאם האתני והגנטי. רק לאחר שהצ"ל ילחו להגיע בכוחות עצמם אל הוריהם ואחיהם הביולוגיים, לעיתים בדרך-לא-דרך, הם למרו מהם על קיומם של המכתבים, וחלקם אף קיבלו מהם את העתקי המכתבים.

חלק מהמאומצים סיפרו כי נמסרו להם פרטים שגויים על זהות הוריהם הביולוגיים, כי פרטים שהופיעו בתיק "צנונור" או שונג, ועוד. אחרים נתקו לו כסירוב של העובדים הסוציאליים למסור פרטים מזהים של המשפחה הביולוגית, וכששאלו מה הסיבה לכך, נענו כי המדיניות של השירות למען הילד היא למי נוע אפשרות של איתור עצמאי של המשפחה, בקשר קרה המשפחה הביולוגית אינה מעוניינת בקשר כזה. במקום זה הוצע להם שהשירות יפנה להורים הביולוגיים, ואם הם יהיו מעוניינים להיפגש, יארגן מפגש במשרדי השירות.

ב'2 במרץ 2016 קיבלה סיתונונית עצ"מ מן טלפון משנה חיים. על הקו היתה חוקרת פרטית מישראל, שאותה לא הכירה. היא סיפרה לה שהוריה הביולוגיים, משה ועליזה בוגלו, ואחיה הביולוגיים תנן ומורן, מחפשים אותה כבר שנים ארוכות ומבקשים לייצור איתה קשר. סיתונונית לא האמינה למשמע אוזניה. "עכשיו אני רוצה לרבוך איתם, בבקשה עכשו", היא פריצה בכבי בביתה שבקנדה, לא משערת איך ישתנו חייה מאותו רגע. החוקרת הפרטית, אנט קירש, חיברה אותה לשיחה עם אחותה מורן תמיר, הצעירה מנה, בת 35, היתה זו ששכרה את שירותיה של קירש, מסריכת לקבל את הדין שלעולם לא תזכה להיכר את אחותה הבכורה. השעה היתה 22:30 בישראל כשרהטלפון שלה צלצל, וקירש אמרה לה: "מצאתי

אחד המכתבים שכתבה עליזה בוגלו לבתה סיתונונית

משה: "בכל מכתב הדגשנו את מספר הטלפון של הבית, והקפדנו לא לנתק את הטלפון אף פעם כי אולי היא תתקשר. שנים על גבי שנים אמרתי בכל לילה 'שמע ישראל', וביקשתי רק שאטפייך לדעת מה עם הלידה שלי לפני מותי"

אותה, מורן, את יכולה להגיד שלום לאחותך". אמרה הביולוגית של סיתונונית, עליזה בוגלו (58), היתה בת 16 וחצי כשגילתה שהיא בחורש הרביעי להיזנה. החבר שלה, שממנו נרתה, משה בוגלו (56), היה רק בן 15. הם הכירו בפנימייה חקלאית בחורה, לשם הגיעו אחרי שעליזה התגישה מאמא שלה כשהיתה בת 9 (אמא ו'ל היא הסבתא של סיתונונית, שעליזה העלילו כי הטילה וטו על יצירת קשר עם התינוקת שנולדה - בעוד בפועל, נפטרה שמונה שנים לפני לידתה). "ההורים שלי היו בהלם כשאמרתי להם שעליזה בהיריון", חזר משה 41 שנה אחורה. "אחותי הגרר לה הסכימה לקחת את עליזה אליה הביתה, וביקש לה לקחת על עצמה גם את גידול התינוק שעתיד להיוולד. אבל שירותי הרווחה לא הסכימו למהלך הזה. טענו שהיא צריכה להיות תחת פיקוח. "או הפרידו בינינו, והעבירו את עליזה למשפחת אמנה שבכנעון, שם היא שרתה עד הלידה עם עוד קטינות בהיריון. מהרגע שהיא עברה, הקשר נותק. הימים היו סוף שנות ה70, לא היו טלפונים סלול"ריים, בקושי טלפונים קווים. "בסוף שנת הלימודים, אמא שלי העבירה אותי לפנימייה צבאית בבה"ד 20 בצריפין, הייתי מנותק מכולם. עם המשפחה של עליזה לא יכולתי ליצור קשר, לא היו לי מספרי טלפון שלהם. לא ידעתי איפה היא ומה איתה. רק קיוויתי שחבל בסדר".

10* בדצמבר 1978 ילדה עליזה תינוקת בריאה

בבית החולים סירמל בחיפה. "הייתי עם התינוקת שלי בקושי שתי רקות, ומייד החתימו אותי על טפסים לאימוץ", היא משוחרת בכאב את יום הלידה. "הייתי כואבת ומבולבלת, כבטוח שאני חותמת על מסירה לאמנה, לא מסירה לאימוץ, שממנו אין דרך חזרה. "לא באמת רציתי למסור אותה, אבל לא היתה לי ברירה, לא יכולתי לחזור לבית של אבא שלי עם תינוקת. לא קיבלתי שום תמיכה או טיפול פסיכר"לוגי לטראומה הזאת, והיא מלווה אותי עד היום". באותו זמן נקרא משה למפקד הבטיס שלה, והתברר שזהו אייב לנסוע בדחיפות לחיפה. "הנהגה של מפקד הבטיס הטיע אותי לשירות למען הילד בחיפה, ושם ביקשו ממני לחתום על טפסים. שאלתי על מה אני חותם, ואמרו לי: 'אתה חותם שאתה מוותר על התינוק שלך'. ככה התבשרתי על הלידה. אמרו לי תינוק ולא תינוקת, ואני נער בן 16 המום, מופתע, לא יודע את נפשי.

"סירבתי לחתום. ביקשתי להתייעץ עם אחותי הגדולה. בינתיים המפקד שלי התקשר ללחוף עלי, זנחתי, תחתום, אחות לא תוכל להמשיך ללמוד

בפנימייה. הלחיצו אותי מכל עבר, ואני זוכר שקש"קשתי משהו שהיה רחוק מאוד מהחתימה המקורית שלי. חזרתי לבסיס מבולבל, עצוב, חסר אוניס. הבנתי שמה שעשעו לא תקין."

למשה ועליזה לא היה מושג שכעבור כמה חודשים הגורל יפגיש ביניהם שוב משני צידי הגדר המפרידה בין בה"ד 20 לבה"ד 12, בסיס השירות של און, לשם הגיעה עליזה כחיילת שהתגייסה זה עתה. "הייתי בדרך עם חברים לקולנוע שהיה בבסיס, ופתאום אני רואה את עליזה בעמדת המסירה מעבר לגדה. בסוף השבוע נפגשנו, והיא גוללה בפניי בכבי את כל סיפור הלידה והמסירה לאימוץ.

"הורנו להיות ביחד. החלטנו לנסוע לשירות למען הילד בחיפה ולבקש לראות את הילדה, לשאול מה איתה, איפה היא, מי מטפל בה. נסענו, אבל נפגשו אותנו, בטענה שחתמנו על יתור, וכבר אי אפשר לדעת על אודותיה שום פרט.

כשעליזה כבר השתחררה ואני הייתי חייל, היא נכנסה שוב להיריון. החלטנו שהפעם אף אחד לא נוגע לנו בתינוק, וכינינו של אותה שנה חתנו חתנו. מאז, הקפדנו לנסוע בכל שנה לשירות למען הילד כדי להשאיר מכתב לבת שלנו. "במכתב הראשון צירפנו לה תמונות מהחתימה. כתבנו לה שהיא ילדה של אהבה, ושנאמנו משאירים לה את מספרי הטלפונים הקווים של כל בני המש"ק פה, ומחכים בקוצר רוח שהיא תגיע כבר לגיל 18. "בנובמבר של אותה שנה גולד הבן שלנו, חנן, שוב הלכנו לשירות למען הילד, והשאירו לילדה מכתב ותמונה מבחריה שלו. כתבנו לה: 'יש לך אח ביולוגי, ויש לך משפחה שחושבת עלייך כל יום, כל היום. אם תרצי פעם לדעת, הנה הפרטים שלנו'.

"אחיי שתיים נולדה מורן, ושבו סענו להשאיר מכתב, כתבנו על מורן, וצירפנו תמונות. על כל מעטפה כתבנו: 'לילדה שלנו'."

כעבור כמה שנים התגרשו עליזה ומשה, אבל נשארו מאוחדים במשימת חייהם לקבל את חיים מבתם האבודה. אחת לכמה חודשים היו נוסעים, ביחד או לחוד, לשירות למען הילד, ומשאירים לה מכתבים. "הנה תמונות מבר המצווה של אחיך", כתבו לה, "הנה אחותך חוגגת בת מצווה, היא מחכה כל כך לפגוש אותך". "בכל מכתב הודגשנו את מספר הטלפון של הבית, להקפדנו לא לנתק את הטלפון אף פעם, כי אולי היא תתקשר", מספר משה בקול רועד מהתרגשות. "שנים על גבי שנים אמרתי כל לילה 'שמע ישראל', וביקשתי תי שאספיק לדעת מה עם הלידה שלי לפני מותי. "הייתי כל כך מיואש שהיא לא יוצרת קשר. כשראנו את ביקשתי לראות אותה, רק לדעת מה איתה. אם היא חיה, איך היא חיה, אם היא מאושרת. במשך השנים סיטי"מ למצוא אותה בבריכים הוויתר, וביקשתי עשרות אלפי שקלים לשלרלטונים שהבטיחו לי גרולות ונצורות, וכלום.

"הקפדנו לציין בקרב המשפחה כל יום הולדת שלה, ובכל יום הולדת נסענו להשאיר לה מכתב. כתבנו לה שאנחנו אוהבים אותה, ושלצערו הקשר הזה הוא לא יורק בידה, כי רק היא רשאית לפתוח את התיק. מי האמין שבאותה שנה שגם אני וגם עליזה נסענו לשירות למען הילד, הבת הבכורה שלנו יאבה שם ושמעיה הירי שקריים נבויים, בזמן שלנו אמרו: 'מצ"ט טעויה, אתם באמת משפחה מקסימה, חמה ואוהבת, אבל המת שלכם לא באה לידי ביטוי את פתיחת התיק". עליזה: "שנה לפני ששאלו לילדה שלנו 18, החלטתי לספר לחנן ולמורן שיש להם אחות גדולה. רציתי זמן להכין אותם לעניין, כי היה ברור לי שבגיל 18 והן פותחת את התיק ויוצרת איתנו קשר, ולא רציתי שזה ינחם עליהם בהפתעה.

צילום: M&M צילום אורועים

מימין: האם עליזה, האח חנן, סיתוננית, האב משה והאחות מורן "במסיבת הבריתה שלא היתה לה מעולם"

ניה (שם בדוי):
 "הדבר הראשון ששאלתי הוא אם אמא שלי השאירה לי מכתבים. העובדת הסוציאלית ענתה לי בצורה הכי קרה ומנוכרת: 'לא, לא, לא'. השאירו לך כלום. בדקתי. זאת תחושה כל כך מייאשת להבין שלא חשבו עלייך"

ניה (שם בדוי):
 "נפגשתי עם אחת האחיות שלי בנוכחות העובדת הסוציאלית. האווירה היתה מביכה, מלאכותית. היה קשה לדבר ולהגיד באמת מה שהרגשנו. היו הרבה דברים שניסיתי לשאול את אחותי, והעובדת הסוציאלית אסרה עליי"

אנט קירש, חוקרת פרטית: "אני מכירה את התופעה הזאת. ברור שמדובר במשהו שלא ייעשה, שנוגד את כל חוקי האתיקה, המוסריות, האנושיות, היושרה, וגוזל את זכותו הבסיסית של כל אדם לדעת מהם שורשיו, מאיפה הגיע, מה הדנ"א שלו"

את כל מה שהשארו שם - מכתבים, תמונות - ורוקו לפת. הם ורוקו לפת את הלב שלנו. אני לא מבין למה". שלוש שנים אחרי האיחוד המרגש, סיתוננית כוע' סת. רודשת שמישו ייתן את הרין על העול שנעשה לה, ושוקלת להגיש תביעה נגד השירות למען הילדה, "מאז שהמשפחה הביולוגית שלי מצאה אותי, הנשמה שלי שלמה", היא אומרת בשיתוף וידאו מקנדה, כשרמעות בעיניה. "היו לי חיים טובים, ההורים המאמצים שלי היו כאמת נהדרים, אבל המיד הרגשתי שאני לא שייכת לשום מקום, שלא באמת מבינים אותי. אף אחד בעולם לא יוכל להבין את נפשו של ילד מאומץ."

"הנה, מתברר שרם סמך ממים, וגנטיקה היא מעל הכל. פגשתי את ההורים הביולוגיים שלי, את האחים שלי, והתברר שאני זה הם, והם זה אני. הם אהובים אותי אהבה טהורה, עושים לי שמח בלב, והשלמתי את החתיכה החסרה בפאזל החיים שלי. אני רק רוצה לשאול מי אחראי לטירוף הזה של העלמת המכתבים, ואיך הוא ישן בלידה, איך?"

על פי נתוני השירות למען הילדה, בשנת 2018 נרשמו 364 בקשות חרושות לפתיחת תיק האימוץ, ועוד 126 בקשות לפתיחת תיקים חוזרת (של מאומצים שהחליטו לפתוח את התיק בגיל 18, אבל חזרו שלא לפגוש בהוריהם אלא כעבור כמה שנים). לכך נוסף עוד מאות פניות של הורים ביולוגיים לפגוש בילדיהם המאומצים.

בשירות למען הילד סורים כי המספרים עולים מדי שנה, בין היתר בגלל התרחבות המגמה העולמית של חיפוש שורשים. רבים מהצעירים המאומצים מבקשים לברר את זהותם הגנטית לפני שהם נכנסים למערכת החיים או מביאים ילדים לעולם, כדי למנוע מצב של קשר בשוגג עם בן משפחה.

סעיף 30 בחוק אימוץ ילדים תשמ"א-1981 קובע כי "פנקס האימוצים לא יהיה פתוח לעיון, ואולם רשאים לעיין בו היועץ המשפטי לממשלה או באב כחוק, רושם נישואים או מי שהוא הסמך לכך, ועו"מ בסוציאל ראישי". בסעיף 30 ב' נכתב: "לפי בקשת מבוטא שאלו לו 18 שנים, רשאי עובד סוציאל לפי חוק האימוץ, להחזיר לו לעיין בפנקס ברישום המי תייחס אליו; סירב העובד הסוציאל לבקשה, רשאי בית המשפט להחזיר את העיון לאחר קבלת תסקיר מעובד סוציאל לפי חוק האימוץ."

"במשך כל השנים האלה חיפשתי באופן אובססיבי נשים שרומות לי. הסתכלתי על נשים בכל מקום - ברחוב, בקניון, באוטובוס. אם רק היו אומרים לי שאני דומה למישהו, הייתי עושה עליה חקירה שלם. "הגעתי איכשהו למאגרי מידע של מרשים האוכי לוסין. מיפיתי את המידע לפי תאריכי הלידה, ופי שוט ספספתי את סיתוננית. עשיתי אינספור הצלבות בגוגל לפי המילים: 'נולדת ב' 10.12.1978', אולי היא כתבה תגובה איפשהו, אולי גם היא נואשת בחיפושיה. "היו ימים שחששתי שהיא כבר לא בין החיים. "הענין הזה לא הרפה ממני, עד שהחלטתי לפנות לחוקרת פרטית. היא מצאה לי את אחותי בתוך 24 שעות."

ביולי 2016, ארבעה חודשים אחרי שמצאה את אחותה, הגיעה סיתוננית לארץ, ונפגשה לראי שונה בחייה עם הוריה ואחיה הביולוגיים, אחרי איני ספור שיחות טלפון וסקיפ. "סוף סוף יכולתי לחבק אותם", היא אומרת.

המשפחה ערכה לכבודה באולם אירועים גדול את "מסיבת הבריתה שלא היתה לה מעולם", כמו שמיי טיבה לתאר מורן, מסיבה שבה הכירה את כל בני המשפחה המורחבת. מאז, סיתוננית בקשר יומיומי עם אחותה, עם הוריה ועם בני המשפחה המורחבת. הם חוגגים לה שני ימי הולדת בשנה: בתאריך לידתה, ובתאריך שבו מצאו אותה, ושבו מבחינתם היא נולדה מחדש.

עליזה מאושרת, החלום שלה התגשם, אבל היא עדיין מרגישה החמצה גדולה על כל השנים הללו, שבמהלכן לא ידעה מה קורה עם בתה הנכורה. משה אומר שהוא מרגיש סוף סוף בן אדם שלם, מבחינתו אירע לו נס, אבל התחושה על המידע שמסרו לבתו לא נתנת לו מנוח.

"הכל היה יכול להיות אחרת", הוא אומר בעצב. "אני בטוח שסיתוננית לא היתה עוזבת את הארץ אם היתה יודעת איזו משפחה ביולוגית חמה ואוהבת מחכה לה. אנחנו מנסים לחשוב למה מנעו ממנה את המידע עליו, ואין לנו תשובות."

"עד היום סיתוננית לא קוראת לי אבא, וזה בסדר גמור. היה לה אבא מאמץ נפלא שגידל אותה, לצערנו, הוא נפטר לפני כמה שנים. אבל זו זכותו הבסיסית של בן אדם לדעת מאין הוא בא, ואני בטוח באחריותם שהמכתבים שלנו נורוקו לפת. מלכתחילה הם לקחו

"ישבתי מולם וסיפרתי להם את זה בצורת סיפור, והם כל כך התרגשו מהעובדה שיש להם אחות גורו" לה. ואז הגיע יום ההולדת ה-18, ולא קרה כלום". אבל סיתוננית דווקא היתה מאוד סקרנית לגבי מוצאה, וחיפשה פרטים על הוריה. "הייתי נערה בת 18, ישבתי שם בשירות למען הילד בחיפה מול בני קייה חומה כואת של פעם, אני זוכרת בדיוק איך היא נראתה, והיו בה פרטים, שהיום אני יודעת שלא היו קשורים למציאות", היא אומרת, נסערת. "פרטים שקריים לגמרי."

"להגיד על משה שאין לנו מידע על האבא בכלל? להגיד שהסתא שלי מתיישבת לי ולא רוצה שאף אחי יירע עלי, בזמן שהסתא הוא נפטרה הרבה לפני שנולדתי? ורוקו את המכתבים שהתורים שלי השאירו לי, והבינה די מחקו את ההיסטוריה שלי ורצחו לי את הנשמה. החיים שלי היו מתגלגלים אחרת אם בגיל 18 הייתי מבינה ומרגישה את מה שאני מבינה ומרגישה היום."

עליזה: "התאכזבנו כל כך שלא שמענו ממנה בגיל 18. ואחר כך בא יום ההולדת ה-19 שלה, והי-20, ואנחנו מנסים לברר אם התיק היה נפתח, וכל הזמן עוגמת נפש שאי אפשר לתאר, ואותה תשובה שקרית: 'מצטערים, המאומצת לא מיעה לפתוח את התיק, לכם אין זכות לפנות אליה'."

מורן מראה לי את היומן הסודי שלה מגיל 12. "היום אמא סיפרה לי שיש לי אחות גדולה, שאני לא מכירה", כתבה בכתב ידה העגלגל. "היא בינתיים מתכה לנו בשירות למען הילדה, עוד קצת ואוכל להי כיר אותה, מעניין איך היא נראית ואם אנחנו רומות. "הייתי בטוחה שבכל השנים האלה שומרים עליה בשירות למען הילדה, ושגבילי 18 היא תחזרה זה מה שהצלחתי להבין אז, בגיל 12, אומרת מורן תוך כדי דפדוף נוסטלגי בזימן.

מאותו יום, ועד התלפוז המיחול כעבור 20 שנה, היא לא איבדה את התקווה להכיר את אחותה. אמא עליזה אומרת שהיה ברור לה שאם בתה הנכורה תי מצא יום אחר, מורן תהיה אחראית לנס הזה. "כל כך רציתי כבר להכיר את האחיות הואת", ממשיכה מורן. "צירפתי למכתבים של ההורים גם מכתבים בכתב יד, והייתי נוסעת איתם למסור אותם ומחכה להם בחוץ, כי לא נתנו לי להיכנס."

"סיפורי לי שם סיפור מאוד עצוב על הניסיונות שבגללן נמסרתי לאימוץ." קרן אבישי

קרן: "רפי בעלה של אמי ז"ל, מסר לי מכתב מאמי מבית הברית, עותק מהמכתב שהשאירה בתיק האימוץ, ושקיומו לא הובא לידיעתני. אז היא כבר ידעה שהיא חולה במחלה הארורה. הרגשתי איך חלק מליבי נקודע לגורים"

קרן: "איני יודעת מדוע בחרה העובדת הסוציאלית להסתיר ממני את המידע, ושליחה אותי להמשיך בחיי בלעדיו. אלה החיים שלי. איני מבינה איך נמנע ממני הסיכוי להכיר את אמא שלי לפני שנפטרה. זוהי החמצת חיי"

ההתחלה, ניגשתי לרבותני כדי לפתוח תיק נישואים. שם אמרו לי שאני יהודייה כשריה לנישואים, אבל לא עם חתן ממשפחת הכהנים. אני לא יכולה להתחתן עם כוהן? מה הסיפור שלי? בקנדיה הזאת החלטתי שאני פותחת את תיק האימוץ שלי.

"הלבתי לשירות למען הילד בכאר שבע. העובדת הסוציאלית שפגשתי היתה נחמדה וסבלנית, היא שיתפה אותי בכל הפרטים, ומסרה לי מכתב ותמונות שהיו בתיק. התמונות היו תמונות שצולמו במכונת צילום, שחורות משחור, לא היה אפשר בכלל לזהות בהן פנים. במכתב, שאמי הביולוגית כתבה בכתב ידה, היה המון מחיקות בטוש שחור – של השם שלה ושל הפרטים שהיא השאירה להיעזר קשה.

"היא כתבה במכתב שהעניקה לי את השם רעות, שכל השנים האלה חשבה עלי, שהיא חיה אותי כל רקה ודקה, אם אפשר בכלל לקרוא לזה חיים, ושהיא הפכה להיות כן ארם עצוב מאוד מאז שקרעו אותי ממנה. מאזר שמתי שיש לי לפחות מכתב אחת, כי אני יודעת שיש כאלה שלא קיבלו אפילו את זה, למרות שהשארו מכתבים. מול התלונות הללו הרגשתי בת שנה, שהנה, אני כן קיבלתי מכתב.

"אחרי חודשיים החלטתי שאני רוצה לפגוש את אמי הביולוגית. פניתי לשירות למען הילד וביקשתי מהם לפנות אליה ולארגן מפגש בינינו.

"המפגש היה מאוד מרגש. היא סיפרה לי שבנסה להיריון כשהייתה חיילת בת 19, ושהחבר שלה ניגן כל קשר איתה כשהשמע שהיא בהיריון.

"בשנה שעברה חגגתי את ערב ראש השנה עם אמי הביולוגית ועם המשפחה שלה. הבאתי למפגש את המכתב ואת התמונות המושרות. היא היתה המור מה. שאילה אותי, 'רע, זה כל מה שנתנו לך', וסיפ' רה שבכל יום הולדת שלי, עד גיל 18, היתה נוסעת לשירות למען הילד ומשאירה לי מכתב, כדי שארע שלא שכחה אותי.

"המכתב שהם נתנו לי היה האחרון שהיא השארה. איפה כל המכתבים האחרים?

"החשוב לי שכל העולם יידע כמה לקויה ההתנהלות בשירות למען הילד. זה המקום שאמרו להיות הכי בטוח, מכיל ומכיל עוברני, הילדים המאומצים, מקום ששומר כל פיסת מידע עלינו. וזה אמרו להיות מקום בטוח גם עבור ההורים הביולוגיים, שחוו אובדן ומח' פשים את הילדים שלהם ורוצים לאותת שהם בחיים, ושהם לא יחזרו על הניסיונות שבגללן נמסרתי לאימוץ." קרן אבישי

"ביקשתי מהעובדת הסוציאלית להיפגש עם האחיות שלי. היא ארגנה פגישה עם אחת האחיות שלי, במשרדים של השירות למען הילד. "נפגשנו שם, בנוכחות העובדת הסוציאלית. האווירה היתה מביכה, מלאכותית. היה קשה לרבר ולהגיד באמת מה שהרגשנו. היו הרבה דברים שני' סת' לשאל את אחותי, והעובדת הסוציאלית אסרה עלי. שאלות הכי לגיטימיות, כמו למה אמא התאבדה, ומיזו האבא שלי.

"אחרי הפגישה החלטתי טלפונים עם אחותי להתחבר להיות בקשה קיבלתי ממנה את הפרטים של אחותי השנייה. אותה כבר פגשתי בלי תיווך, וזה היה הרבה יותר מרגש. שתינו הרגשנו הרבה יותר משהורר ונעים, בלי מישהי שיושבת לידנו ומאזינה להכל. וזה היה השלב שבו הבנתי שקיבלתי מהעובדת הסוציאלית המון פרטים ששנייה לי ועל נסיבות המוות שלה."

מה התברר לך?

"התברר לי שאמא שלי נפטרה בגלל סיבון רפואי, ממש לא התאבדה. הכי נורא מבחינתי היה שאחור' תי אמרה: 'אמא השאירה לך מכתב מפורט וארוך', ואני אומרת לה, 'לא היה שום מכתב', ואז היא נזכרה ששמרה צילום של המכתב.

"היא הביאה לי את המכתב. קראתי אותו, והבנתי תי כל כך הרבה דברים על הנסיבות שבהן נולדתי. אמא שלי כתבה לי שלא היתה לה ברירה אלא למסור אותי לאימוץ, שהיא מחכה בקוצר רוח שאגיע לגיל 18 כדי להכיר אותי, שיש לי אחיות גדולות, ושהיא לא הפסיקה לרגע לחשוב עלי. אלה בדיוק הדברים שהייתי צריכה לשמוע במעמד פתיחת התיק, והם נמנעו אותם ממני."

נעמה [33] היא גרפיקאית ועורכת וידאו מבאר שבע. מאז ומתמיד ידעה שהיא מאומצת. היא גדלה במשפחה מאמצת חמה ואוהבת, וכשהגיעה לגיל 18 לא הרגישה צורך להתחזקת אחר עברה. "היה בי כעס על ההורים הביולוגיים שלי שנשטשו אותי ככה, ולכן הנחתי לזה. לפני שנתיים, כשעמרתני

בדצמבר 2007 מינו שר המשפטים דאן, דניאל פרידמן, ושר הרווחה יצחק הרצוג, ועדה לבחינת חוק האימוץ משנת 81. בראש הוועדה עמד השופט יהושע גרוס. רק תשע שנים לאחר מכן, בנובמבר 2016, הגישה הוועדה את מסקנותיה, וטייטת החוק שנכתבה בה לא אושרה עד היום.

ועדת גרוס צייטה מרביתו של שופט בית המשפט העליון מישראל חשין ז"ל, באחת הפסיקות שכתב: "ואדם כי יבקש לדעת מי אביו, מי אמו, מניין בא – מי אני, יועק – כבודו יחייב אותנו, את כולנו, להושיט יד לעזרו. אכן, זכות יסוד כבוד האדם כוללת את רצונו של הקטין כילוד אנוש לדעת מוצאו, כדי לשמור על זכויותיו הקנייניות, המשפטיות והאנושיות" (כפי שקבע נשיא בית המשפט העליון, מאיר שמרג). מצוה הוא ארם שידע מניין בא – רע מאין בא – וציווי זה משמע מעצמו זכותו של אדם: זכותו שידע מנין בא". בר"ח הוועדה נכתב במפורש כי "מדיניות השירות למען הילד, ככלל, היא לסרב לתת מידע מזהה על הזהרה הביולוגי במקום שזה מתנגד – כך שבפועל, באותם מקרים של סירוב, לא נמסרים אף הפרטים שבפנקס האימוצים (...). מרוב בנושא שאינו מוסדר כיום בחוק, מעבר לאותו חלק הנוגע לעיון בפנקס האימוצים, שאף הוא לא מיושם כפי שהוא, ושנרמה כי תכליתו היתה מצומצמת לתחיליה".

הוועדה מציינת כי "אין היראות ברורות באשר לדרכי השמירה של תיקי האימוץ", וממליצה אילו מסמכים ומידע חובה לשמור בתיק, ובאילו דרכים. על פי ההמלצות, "יש לשמור מכתב או דברים בכתב, שיוצגו להורים להשאיר לילד; פנייה מאוחרת של ההורים שביקשו לפגוש את ארם או להעביר לו מכתב; או מידע ערכני".

הוועדה ממליצה לענן בחוק את האפשרות של השארת הודעה בתיק האימוץ, כשהורה ביולוגי מבקש לפגוש את ילדו או ילדו שאומצו, וכן לאפי שר ללאומץ לבקש שיהיוע לו על פנייה של הזהרה הביולוגי. אילו היה חוק כזה, אפשר להגיש שרובם המוחלט של המקרים המתוארים כאן לא היו קורים.

נויה (שם בדוי), סטודנטית בת 22, מתי גדרת הראשון לעיון על אמה המאמצת. היא אומי צה בגיל עשרה ימים, ותמיד ידעה שהיא מאומצת. "בנובמבר 2017, כשהייתי בת 21, החלטתי לפתוח את תיק האימוץ שלי", היא אומרת. "הגשתי בקשה במשרדים הראשיים של השירות למען הילד בירושלים, אבל הם לא יצרו אחי' קשה, למרות שהחוק מקצה 45 יום ליצירת קשר עם מאומץ שרוצה לפתוח את התיק. אחרי חצי שנה התקשרתי לברר מה קורה, ואמרו לי שלא מוצאים את התיק שלי. הגשתי שוב את הבקשה, ושוב חלפה חצי שנה ללא מענה.

"יום אחר, בינואר 2019, התקשרו אלי פתאום מה שירות למען הילד ושאלו אם אני רוצה לבוא אליהם לפגישה. שעתיים אחר כך כבר הייתי בפגישה עם העובדת הסוציאלית בתל אביב.

"כשישכחי מולה, היא סיפרה לי שאמא הביולוגית שלי היתה מכורה לסמים והתאבדה, שאין פרטים על האבא, ושיש לי שתי אחיות למחצה, גדולות ממני. "הרב הראשון ששאלתי הוא אם אמא שלי השאירה לי מכתבים. העובדת הסוציאלית ענתה לי בצורה הכי קרה ומנוכרת: 'לא, לא השאירו לך כלום. ברקתי'. זאת תחושה כל כך מייאשת להבין שלא ישבו עלייך, אני לא יכולה לתאר לך את זה. "בכל אופן החלטתי שאני רוצה לפגוש את האחיות שלי ולאחר פרטי הקבר כדי לעלות לבית העל' מיל ולסגור מבחינתי את הסיפור הקשה הזה. קיבלתי מהעובדת הסוציאלית פרטים של הקבר, אבל בדיע' קבר ההרב שהם יום שניים. היא אמרה שאמא שלי עברה בחולון, וכשיפישתי בנוגל את המיקום של הקבר – מצאתי שהיא קבורה בבית העלמין ירקון. עליתי לקבר שלה.

רמיסה בוטה של הזכויות שלנו. עו"ד שירן בן דוד עוזרי

שירן: "איזה לב צריך להיות לבן אדם כדי לזרוק מכתבים לפח? אז אמרנו לעצמנו שאולי המכתבים תויקו בתיק הלא נכון. לגבי מתנות ותכשיטי זהב שנעלמו, אי אפשר לקבל את העובדה שמישהו פשוט העלים אותם"

שירן: "בשירות למען הילד לא מבינים את הערך הנפשי הכל כך חשוב שיש לסגירת המעגל עם ההורים הביולוגיים, לכאן או לכאן. הם חושבים שיש לנו פנטזיה על מציאת משפחה חדשה מהאגדות, ושנחיה איתם באושר ועושר"

אלינו לתנועה ולקבוצות שלנו בפייסבוק. הם יכיר לים להתייעץ איתנו, להבין את זכויותיהם ולעבור איתנו את התהליך."

דינה מיימון (58) מחזרה נכנסה להיריון בגיל 16, כתוצאה מניצול מיני של בן משפחה. בבית בירה, מסרה את בנה לאימוץ. "לא באמת רציתי למסור אותו, אבל הכריחו אותי לחתום על טופס האימוץ מייד אחרי הלידה, כשלא ידעתי מימיני או משמאלי", היא מספרת.

"ספרתי את הימים ואת השעות עד שהוא יגיע לגיל 18. בכל שנה הייתי מגיעה לשירות למען הילד בחיפה ומבקשת שישומו לו מכתב ותמונות ממני. במכתבים סיפרתי לו מה שקרה, וכתבתי לו כמה אני אוהבת אותו ורואגת לו."

הייתי גם קונה לו מתנות. למשל, אוברול מאוד מיוחד, שקניתי בכוונה, כדי שאוכל לחפש ילד שלבוש באוברול הזה בגינות הציבוריות. זה מה שהייתי עושה שנים, מתפשת אותו בגינות הציבוריות. כבר המצויה שלו הכאתי לו תליון זהב עם לב חצוי וביקשתי שישומו לו בתיק. בגיל 16 הגעתי לשירות עם צמיד גרמט.

"מורגע שמלאו לו 18, רעכתי ושקעתי בריבאון. כל דפיקה ברלת, כל טלפון לא מוזהה, כל מכתב שהגיע ממקור לא ידוע – הייתי אומרת לעצמי: 'נהג, זה הבן שלי, הוא חוזר אלי'. ועוברות השנים, ואני לא מבינה למה הוא לא בא לחפש אותי. זה קושי שאי אפשר לתארה: 'בינתיים התחנתי וילדתי עוד שלושה ילדים, אבל כל הזמן הזה, הבן בכבוד שלי לא יוצא לי מהראש'."

בנה של דינה למד על היותו מאומץ במקרה, בגיל 30. הוריו המאמצים לא סיפרו לו על כך מעולם, "לדעתי הם פשוט פחדו מהרגע הזה שאמצא את הוריי הביולוגיים ואנטוש אותם", מספר נרב (סם ברזי). כשניגש לרבנות לפני נישואיו, ציין אחד הרבנים את העובדה שהוא ילד מאומץ.

המום ומופתע הוא ניגש לשירות למען הילד בחיפה, וביקש לדעת פרטים על עברו. "קיבלתי דף A4 בודד, עם תמצית על המשפחה שלי, בלי שמות ופרטים, רק לאמא הביולוגית שלך קוראים דינה. קיבלתי גם מכתב אחד בכתב ידה של דינה, שהיה מלא מחוקות בפרטים שהיו יכולים להיות מזוהים."

"ואו השירות למען הילד הפגיש בינינו, ובכפישה דינה שואלת אותי: 'נתנו לך את צמיד הגרמט? ומה עם שרשרת הלב החצוי? וכל המכתבים שהשארתי במשך 18 שנה?'"

המריניות שלהם. "אני חושבת שבשירות למען הילד לא מבינים את הערך הנפשי הכל כך חשוב שיש לסגירת המעגל עם ההורים הביולוגיים, לכאן או לכאן. הם חושבים שיש לנו פנטזיה על מציאת משפחה חדשה מהאגדות, ושנחיה איתם באושר ועושר מעתה ועד עולם. ברגע שנמסרת להורים המאמצים שלך, הם ההורים שלך לכל דבר ועניין. והוא לא מעניין אותם שום דבר מעבר. למה להעיר רובים משנתם? הם לא רוצים שלמאמצים תהיה תקווה לקשר עם ההורים הביולוגיים, שלא יפתחו סנטימנטים, חלילה. מבחינתם זה רק יסבך את המאומץ וגם את המשפחה הביולוגית שלו, שמבחינתם, קרוב לוודאי מחקה את עוברת קיומו והתחילה חיים חדשים בלעדיו. יש עוברות סוציאליות שמאמינות שהמצב האידיאלי הוא ניתוח גמור בין ההורים הביולוגיים לילד המאומץ. הן עשו את עבודתן נאמנה, שירכו למאומץ משפחה חדשה, זעקשו אתה מוזמן לחיות את חייך ולהמשיך הלאה, למה לך להתעסק עם מה שהיה. הן אמרות את זה מפורשות. הרבה מאומצים מספרים על שלל קלישאות שחורזות על עצמן, כמו 'אבל יש לך חיים טובים ומבוי' ססים, בשביל מה לך לגלות עכשיו דברים לא נעימים, להכניס ראש בריא למיטה חולה? לא תבלו?"

בן דוד עוזרי אומרת כי פתיחת תיק האימוץ היא אכן אירוע מטלטל, שעלול להוביל למי שאינם, אני, למשל, נפגעת מאוד כשפתחת את תיק האימוץ שלי בגיל 18, פגשתי את אבי הביולוגי פעם אחת ואת אבי הביולוגי, שנר בארה"ב, פעמיים. שניהם החליטו שהם לא רוצים קשר איתי. מבחינתם אני כתם שחור.

"אני לתומי הייתי בטוחה שהם דווקא יחלבו כשי ראו איך גרלתי, אבל ההפך היה הנכון. אף אחד מה משפחה הביולוגית שלי לא רצה קשר איתי. "או כן, נפגעת, טולטלת, והייתי צריכה זמן להי תאושש. אבל הפכתי לבן אדם שלם, כי אני יודעת מי האבא שלי, מי האמא שלי, מי האחיים שלי, מי הסבים והסבתות שלי, מאיפה הם באו, מה הוזהות הביולוגית שלי, לטוב ולרע. בשירות למען הילד עדיין לא מבינים את הערך הזה של תחושת השלם. מבחינתם זה מיותר לגמרי."

"ומה עם מאומץ או מאומצת שירצו לעשות בריקות גנטיות לעני בר שלהם, ולא יידעו שום דבר על הוריהם הביולוגיים? מה עם מאומץ או מאומצת שחיים בובגיות, בלי שהלכו לרבנות, ורוצים להביא יל' דים לעולם? ומה עם מאומצת שתי צטרך לעשות ממוגרפיה, וישאלו אותה אם יש במשפחה סרטן השד, והיא תשתוק כי אין לה מושג?"

הסיפורים האלה משתרעים על פני עשרות שנים. איך זה ייתכן? יש עוברות סוציאליות שעוברות בשירות למען הילד 20 ו30 שנה. גם מנהלות האוריים עוברות עם עשרות שנים. עוברת סוציאלית שדוקה מכתבים לפני 30 שנה ו20 שנה, תורוק מכתבים גם היום, אלא אם כן הפכה להיות ידאת שמיים.

"העוברות הסוציאליות צריכות לעבור השתל' מות מקיפה, שבה יסבירו להן על חשיבות הוזהות של המאומץ, כי חייב להיות שנינו תפיסתי. הן צריכות להבין שלמאומצים יש זכות להתחקות אחר העבר שלהם.

"אני יודעת שיש מאומצים רבים שראו תיקים ריי קים, או שקיבלו פרטים חלקיים או שניים, ופשוט ויתרו על איתור ההורים. אני קוראת לכל המאומצים שרוצים לדעת מיהם הוריהם הביולוגיים להצטרף

ומתברר שמטפריים להם כל ניסיון כזה. "אני לא רוצה לחשוב מה הייתי מרגישה אם הייתי פותחת את התיק ולא היה לי שם כלום. כמה אכזבה. כמה נורא להרגיש שלאף אחד מההורים הביולוגיים שלך לא אכפת ממך". אמה הביולוגית של נעמה, שביקשה לא להיחשף בשמה, מספרת: "במהלך כל השנים הללו מסרתי מכתב אחד בכל יום הולדת של נעמה. כשהיא הגיעה לגיל 18 היו שם 18 מכתבים, ותמונות של כל המי שפחה המורחבת. היה חשוב לי להסביר לה מה קרה ואיך, להגיד לה שלא שחלה אותה לרגע, ושהיא בליבי. הייתי שבאישהו שלב היא תגיע. "זה אמנם לקח זמן, אבל בסוף זה קרה, לשמחתי הגדולה. ואו אני מגלה שהילדה שלי קיבלה מכתב אחד בודה, שגם הוא ערך ומצונזר, ותמונות מושח' רות. הייתי בלם. "אין להם זכות להעלים מכתבים, שנועדו אך ורק לילדה שלי. מבחינתם גם אסור בתכלית האיסור לפי תוח את המכתבים הללו. אלה רברים אישיים, שהופנו אליה בלבד. מישהו צריך לשים קץ לשערווייה הוו'."

עו"ד שירן בן דוד עוזרי (39), המייסדת והיו"ד של התנועה לזכויות מאומצים, נמסרה לאימוץ כשהייתה בת ששנה ומים, וגרלה בחולון. היום היא נשואה, אם לבן ומתגוררת בכאר יעקב. בפברואר 2016 הובילה את המאבק לתיקונו של סעיף 34 הר' רקוני והמימוש של חוק האימוץ, שמגע ממאומצים לחשף בפומבי את עוברת היותם מאומצים. החוק תוקן כעבור שנה.

"שנים השתיקו אותנו עם הסעיף הזה, אבל לא עוד, הרי אומרת, יש עכשיו אנתנו יכולים לדבר ולספר מה קרה בת ששנה למען הילדה אני מנהלת שתי קבוצות פייסבוק של מאות מאומצים, מכירה היטב את מה שקורה איתם, זה מעסיק אותי יום יוללה. "מאומצים מחליטים לפתוח את התיק שלהם, ול' מעט פרטים בסיסיים, לעיתים שקריים, לא נותנים להם כלום, בטח לא להתחבר בעצמם בתיק, ועוברים הלכה למעשה על סעיף 30 של חוק האימוץ.

"כשכבר משאירים מכתב בתיק, מוחקים ממנו פרטים באגרסי' ביות, או נותנים למאומץ חלקי מידע, או מידע לא מהימן. העוברת סור ציאלית מוסיפה פרט שקרי כדי לבי לבח אותה, שלא יחפש את הוריו או אחי ברשות המבחיות.

"ואו, אם המאומץ מתעקש ומי צליח להגיע בכוחות עצמו להורים הביולוגיים, הוא שמע פתאום שהם השאירו לו מכתבים בכל שנה, מת' נות בימי הולדת, תכשיטים – וכלום לא הגיע לידיו. זו רמיסה בוטה של הזכויות שלנו."

את חושבת שהמכתבים שניפלה נוריק? "הרישמעית, כן. אחת, איפה הם? בהתחלה לא חשבנו ככה, כי איך אפשר לחשוב על האופציה הוו? איזה לב צריך להיות לבן אדם כדי לזרוק רבר כזה לפח? אז אמרנו לעצמנו שאולי המכתבים תויקו בתיק הלא נכון. לגבי מתנות ותכשיטי זהב שנעלמו, אפשר לנסות לקבל את העובדה שלא ניתן להכניס אותם לתוך תיקיית נייר דקה, אבל אי אפשר לקבל את העובדה שמישהו פשוט העלים אותם. "מזר מאוד הבנו שהתופעה הוזה היא לא נקודתית אלא כל כך גורפת, שלא הגיוני שיהיו כל כך הרבה טעויות בתיוק. לא הגיוני."

למה לדעתך הם עושים את זה? "כי הם לא רוצים שהמאומץ או המשפחה הביולוגית ימצאו אחד את השני לא דרך השירות. הם רוצים לשלוט בתהליך, להתוח את הדרך, להנחות את הצ' דרים. הם גם אמרו מפורשות לוועדת גרוס שזאת

בני סוולי. "היעדר נהלים"

"זכותי המלאה לדעת בגיל 18 מי אני ומאיפה באתי." נדב (שם בדוי) ודינה

דינה: "מהרגע שמלאו לי 18, דעכתי ושקעתי בדיכאון. כל דפיקה בדלת, כל טלפון לא מזוהה, כל מכתב שהגיע ממקור לא ידוע - הייתי אומרת לעצמי: 'הנה, זה הבן שלי, הוא חוזר אלי'. ועוברת השנים, ואני לא מבינה למה הוא לא בא לחפש אותי"

נדב (שם בדוי): "קיבלתי מכתב אחד בכתב ידה של דינה, שהיה מלא מחיקות. ואז השירות למען הילד הפגיש בינינו, ודינה שואלת אותי: 'נתנו לך את הצמיד? ומה עם שרשרת הלב החצוי? וכל המכתבים שהשארתי במגירה שנה?'"

"מצאתי את אחי והורדים בכוחות עצמי, והצטעק רחי לגלות שאחי השני נפל במלחמת שלום הגליל. בפגישה הראשונה עם אחי, בתוך כל השיח הנרגש, הרגשתי שהוא כועס עלי, ולא הבנתי למה. כששאלתי אותו, הוא אמר לי: 'איפה היית ער עכשיו? למה לא באת בגיל 18? היכינו לך, השארנו לך מכתבים'". וכך כתבה קרן בספרה: "דפן, בעלה של אמי ז'ל, מסר לי מכתב מאמי הביולוגית, עותק ממכתב שהי שאירה בתיק האימוץ, ושקיומו לא הובא לידיעתך. או היא כבר ידעה שהיא חולה במחלה האורורה. 'על פי מראהו, היה המכתב הזה מתיק אצלו שנים ארוכות. במכתב היא מתחננת שאצור איתה קשה, וכי תבת שאם אני כועסת עליה, לפחות אכיר את אחי, אלון ונדב. עוד כתבה: 'אמא אוהבת אותך, ומעולם לא ויתרה עלייך. חורי הביתה.'"

"הרגשתי איך חלק מליבי נקרע לגורים. אני לא מצליחה להבין מרוע העוברת הסוציאלית מהשירות למען הילד לא הוכירה את העוברת שבתתי יש מכתב עבורי. הרי המכתב הופנה אלי, וזו זכותי הבסיסית לקבלו, או לפחות לדעת על קיומו."

"מייד לאחר מכן פניתי שוב לשירות למען הילד. היו ביני ובין העוברת הסוציאלית לילופי רבדים קשים. הטחתי בה בעקט שלא הביאה לידיעתי שיש בתיק מכתב מאמי הביולוגית ז'ל, ושלמעשה, היא ניסתה למנוע ממני להכיר את משפחתי הביולוגית. 'איני יודעת מרוע בחרה להסתיר ממני את המידע, ושלחה אותי להמשיך בחיי בלעדינו. אלה החיים שלי, איני מבינה איך נמנע ממני הסיכוי להכיר את אמא שלי לפני שנפטרה. וזהו החמצת חיי'".

● hagit@israelhayom.co.il

"כספו של רב, העוברים הסוציאליים הם אנשים טובים, אבל המקרה של סיתונגית הוא סיפור קשה מאוד. רוע הלב בהתגלמותו. אם זה אכן קרה, משהו צריך לתת על כך את הדיון."

יש מקרים של הורים מאמצים שבאים לעוברת הסוציאלית ומבקשים ממנו לטרפד את הניסיונות של ההורים הביולוגיים לקשר? "כן, היו מקרים כאלה. זה חמור מאוד, אבל היו."

קרן אבישי [46] תיארה את סיפור הגילוי של משפחתה הביולוגית בספר מטלטל שכתבה, "גור רית בקרן רחוב". אמה הביולוגית העניקה לה את השם הריטי, ומסרה אותה לאימוץ בגיל שנה וחצי. היום היא נשואה ואם לשתיים, ומתגוררת בשערי אפרים. "בגיל 18 הלכתי לשירות למען הילד, וביקשתי לפתוח את תיק האימוץ", היא אומרת. "סיפורי לי שם סיפור מאוד עצוב על הנסיבות שנגבלו נמסרות לאימוץ. הבנתי שאמי גדלה במוסדות, שהסתובבתי בין משפחת אומנה את לשנייה, שהייתי רעבה בימים שהייתי תחת חסותה, ושהגעתי למשפחה המאמצת במצבי פיו ונפשי יורד."

"וכל מה שהיה בתיק זה דף בורר בכתב יד, עם כמה משפטים בודדים על החיים. לא המשכתי או בחיפוש אחר הדיי הביולוגיים, זה היה גדול עלי. 'לפני ארבע שנים, בעקבות חלום שבו ראיתי בכירור שאמי הביולוגית נפטרה ושיש לי שני אחים, יצאתי למסע לחיפוש האחים והורדים שלי. ששירות למען הילד לא הסכימו לתת לי פרטים. אמרו שאמי הביולוגית באמת נפטרה, ומאחר שהיא לא יכולה לתת אישור לחשיפתה, הם נמנעים מלספר עליה."

עצם זה שהסתירו ממני כל כך הרבה שנים את העובדה שאני מאומץ, זה עוד מחלל שמחייב את תרי קרן החוק", הוא אומר. "זכותי המלאה לדעת בגיל 18 מי אני ומאיפה באתי. זכותי לקבל את כל המכתבים והמוכרות שאמי הביולוגית השאירה לי."

מה לדעתך קרה עם התבשיתים?
"אני לא יודע, אבל קשה לי להאמין שהם נחמם שם באיחושיו קופסה ומחכים לי. זה מריח לא טוב."

החוקרת הפרטית אנט קירש, שמתמחה בין היתר באיתור בני משפחה אבודים, לא מפתעת לנוכח סרי פורי המאומצים.

"אני מכירה את התופעה הזאת", היא אומרת. "ברור שמדובר במשהו שלא ייעשה, שנוגד את כל חוקי האתיקה, המוסריות, האנושיות, היושרה, ונולד את זכר הנו הבסיסית של כל אדם לדעת מהם שורשיה, מאיפה הגיע, מי ילד אותו, מה הרג'א שלו."

העניין הזה מבריע, חוצץ גדרות ומשנה חיים. ילד מחכה בביתו עיניים לגיל 18 כדי שיוכל סוף סוף לפתוח את תיק האימוץ, ואו מגלה שחתיק ריק, שאף אחד לא חשב עליו במהלך השנים הללו, לא חיכה לו, לא חיפש אותו, לא התגעגע אליו. זה הורא."

יש לך השערה היכן נמצאים כל המכתבים האלה?
"לא. אני לא חושבת שיש מרתף חשוך או ארון שבהם מחבאים המכתבים, אלא שחשיפתם נתונה לשיקול דעתם של העוברים הסוציאליים. הם אלה שיכולים להחליט אם המאומץ יכול להיפגש עם ההורים הביולוגיים, וזה זה צריך לשנות בחוק, כי לא תמיד שיקול הדעת הוא זה. יש אנשים שקיבלו כוח עצום לקבוע סדרים עולים על אש אחים אחרים, והם מרגישים שהם יכולים לעשות עם הכוח הזה ככל העולה על רוחם."

"חשוב לציין שזו לא תופעה גורפת. אני מכירה מקרים של מאומצים שכן קיבלו מכתבים שהוריהם הביולוגיים השאירו להם, ואני מכירה עוברים סור ציאלים שעוברים על פי כללי האתיקה ועו"י שים הכה כדי שהקשר של המאומץ עם ההורים הביולוגיים יצליח."

"אבל העדרות שאת מתארת הן נגע שחייבים לתקן. צריך פשוט לחזק חוק, וכאשר ילד מאומץ מגיע לגיל 18 ורודף להתחזק אחר עברו, חייבים לספק לו את כל המידע, כולל כל מה שהשאירו לו ברבות השנים. הכל'".

בני סוויל [53], עובר סוציאלי ויו"ר עמר תת-משפחה, אקדמאי מקצועית ומספקת שירות ייעוץ משפחתי למשפחות מאמצות ומשפחות אומנה, נחשף גם הוא לעדרות קשות של מאומצים שפתחו את תיקי האימוץ שלהם.

העולות הללו מתרחשות בגלל חוסר מודעות והיעדר נהלים ברורים. אסור בתכלית האיסור שתהיה לעוברים הסוציאליים אפטרופסות על כל מה שני מצא בתוך התיק הזה, כי מה שנמצא בתיק הזה שייך אך ורק לילדים האלה. הם מתנהלים כבעלי הבית על התיקים, כי הוסיף היבש מתיי להם. החוק לא מתייחס לכל מה שנבנה בתיק האימוץ, וזה כל כך קל ומתבקש להתקן תקנות לעניין הזה.

"למשל, שהורדים הביולוגיים שמשאירים או שולחים מכתבים יקבלו אישור שהמכתב תיק, או שהם יקבלו פעם בשנה מכתב מהשירות למען הילד כדי להודיע להם שהילד שלהם חי, ושיש באפשרותם לשלוח לו מכתבים. הורים שלא מעוניינים בקשר הזה אפשר הרי לפנות בקלות'".

יש לך השערה היכן נעלמו המכתבים הללו?
"אני לא יודעת. ידעו שלא ידעו מה לעשות בהם, והם הלכו לאיבוד, כי לא מתייחסים לכבוד הראוי לתיקים האלה. מכאן הכל מתחיל. יש עוברים סוציאליים שהורו בשקי רים שלהם למאומצים שפתחו את תיק האימוץ שלהם. אני מכירה מקרה של עוברת סוציאלית, שעם פרישתה התגלעה בפני המאומצת שהיא טיפלה בה על מידע שקרי שהיא מסרה לה."

תגובת השירות למען הילד:

"יש מכתבים שמגיעים ללא זהות ולא ניתן למי הם מיועדים"

המכתבים ובשילוחם. למרבה הצער, קורה לעיתים שהמכתבים מגי"עים ללא זהות השולח ו/או המאומץ, ועל כן לא ניתן לאתר למי הם מיועדים ולחוסים לתיק אימוץ. כך נמצאים בידי השירות מכתבים רבים שלא ניתן היה לזהות למי מהמאומצים הם מיועדים. "עולם האימוץ עובר שינויים גדולים, שבאים לידי ביטוי בעדכון עבודת השירות למען הילד והתאמתו למציאות המשתנה. השירות פועל לטייב את התנהלות המערכת, לרווחתם של המאומצים ובני משפחותיהם. השירות רואה חשיבות גדולה מאוד בהצעת ליווי מקצועי למאומצים בעת פתיחת התיק, כדי לסייע להם בהתמודדות עם המידע שנחשף בו, וכל מקרה מטופל ברגישות הראויה. "בהתייחס לפניות המדוברות, אנו מבקשים להזכיר כי מדובר בתהליכי אימוץ שהולו לפני כ-20 שנה לפחות, וכי פרקטיקת הע"ע בודה עברה מאז שינויים משמעותיים, בהתאם לירע ולניסיון הנצברים בארץ ובעולם'".

המשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים נמסר: "התליך האימוץ מחייב פרידה ממשפחה ביולוגית, ומטבע הבררים מלווה בעצב ובכאב גדול של ההורים והמשפחות הביולוגיות, שנמשכים לאורך שנים. גורמי הטיפול בשירות למען הילד רואים חשיבות רבה בזכות המאומץ להכרת שורשיה והבניית זהותו ומקיים ברצון ובצורך של הורים ביולוגיים כי המאומץ יוכל להכירם בעתיד. "עוברות השירות מעודדות הורים ביולוגיים ומשפחות להשאיר מסרים כתובים למאומץ וכן תמונות בתיק האימוץ, גם בעת הפרייה דה מן הילד וגם להודיע להורים. מכתבים אלו יכולים לסייע למאומץ הבוגר בעת פתיחת תיק האימוץ ובהחלטתו אם לפגוש בהורה ביולוגי ובכן משפחה. "השירות למען הילד מקבל בכל שנה יותר מ-250 פניות של בני משפחה, חלקן טלפוניות וחלקן במייל ובדואר. פעמים רבות, ובה"תאם לצורך, מסייעים עובדי השירות למען הילד למשפחות הוכנת